

EVALUACIJA PROVEDBE LOKALNE
RAZVOJNE STRATEGIJE LOKALNE
AKCIJSKE GRUPE „ZRINSKA GORA –
TUROPOLJE“ 2014. – 2020. ZA RAZDOBLJE
2017. – 2020. GODINE

Petrinja, kolovoz 2021.

SADRŽAJ

Sadržaj.....	2
Popis korištenih kratica.....	3
1. Uvod.....	4
2. Osnovne informacije o LRS.....	5
3. Metodologija evaluacije.....	6
4. Analiza podataka.....	7
4.1. Provedeni natječaji.....	7
4.2. Ugovoreni projekti.....	11
4.3. Isplaćeni projekti.....	11
5. Pokazatelji provedbe LRS.....	12
5.1 Razdoblje provedbe.....	12
5.2 Analiza izlaznih pokazatelja.....	13
5.3 Analiza pokazatelja rezultata.....	15
6. Odgovori na evaluacijska pitanja.....	20
6.1 Zajednička evaluacijska pitanja.....	20
7. Zaključak.....	24
7.1 Rezultat evaluacije.....	24
7.2 Nalazi i preporuke.....	26

Popis korištenih kratica

LAG – Lokalna akcijska grupa

LRS – Lokalna razvojna strategija

LEADER – fra. Liaison Entre Actions de Développement de l'Economie Rurale - veze među aktivnostima razvoja ruralnog gospodarstva

CLLD – eng. Community Led Local Development - lokalni razvoj pod vodstvom zajednice

APPRRR – Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju

SC – Strateški cilj

1. UVOD

Predmet ove (srednjeročne) evaluacije je ocjena provedbe odabrane Lokalne razvojne strategije LAG-a Zrinska gora – Turopolje 2014. – 2020., tj. provedba podmjera 19.2. „Provedba operacija unutar CLLD strategije“, 19.3. „Priprema i provedba aktivnosti suradnje LAG-a“ i 19.4. „Tekući troškovi i animacija“ u evaluacijskom razdoblju od 2017. do kraja 2020. godine.

Udruga Lokalna akcijska grupa Zrinska gora - Turopolje osnovana je 2011. godine s ciljem usmjeravanja i provedbe održivog i integriranog ruralnog razvoja na području općina Orle, Lekenik, Donji Kukuruzari, Martinska Ves te gradova Petrinje, Gline, ruralnog područja Grada Siska i ruralnog područja Grada Velike Gorice. Ovu zadaću udruge obavlja kroz donošenje i provođenje lokalne razvojne strategije, sudjelovanje u LEADER programu i ostalim programima vezanima uz ruralni razvoj i poticanje članova ruralnih zajednica na sudjelovanje u takvim programima.

Članstvo u LAG-u sastavljeno je od predstavnika svih triju sektora – javnog, gospodarskog i civilnog te obuhvaća 8 jedinica lokalne samouprave.

Redovni članovi sudjeluju u radu LAG-a i mogu se kandidirati za tijela LAG-a. Tijela LAG-a su Skupština kao predstavničko i najviše tijelo upravljanja LAG-a, Predsjednik (i Zamjenik predsjednika), Upravni odbor te Nadzorni odbor.

Lokalna akcijska grupa Zrinska gora - Turopolje osnovana je na inicijativu jedinica lokalne samouprave koje administrativno pripadaju većim dijelom Sisačko-moslavačkoj te manjim dijelom Zagrebačkoj županiji. Područje LAG-a nalazi se u središnjem dijelu Republike Hrvatske i obuhvaća općine Lekenik, Donji Kukuruzari i Martinska Ves, te gradove Glinu, Petrinju, ruralno područje Siska i ruralno područje Velike Gorice. Udruga LAG Zrinska gora (danas, LAG Zrinska gora - Turopolje), registrirana je pri Uredu državne uprave u Sisačko-moslavačkoj županiji 06. lipnja 2011. te se glavni ured nalazi u Petrinji na adresi Trg dr. Franje Tuđmana 10/2, a područni ured u Vukovini na adresi Vukovina 14. Nakon razornog potresa u Petrinji, središnji ured je premješten na novu adresu te se nalazi na adresi Šetalište Kajetana Knežića 11, Petrinja.

LAG trenutno zapošljava tri osobe sa visokom stručnom spremom iz područja ekonomije i agronomije. LAG Zrinska gora - Turopolje akreditiran je u prvom krugu natječaja te je u 2013. godini započeo s provedbom Mjere 202 IPARD programa. U prvoj godini provedbe dostupna sredstva utrošila su se na uspostavu funkcionalnog ureda i stručno osposobljavanje zaposlenika, članova i volontera LAG-a. U drugoj godini provedbe Mjere 202, sredstva su utrošena na daljnju edukaciju, animiranje i upoznavanje lokalnog stanovništva s ciljem i aktivnostima LAG-a Zrinska gora - Turopolje, stvaranje baze razvojnih projekata u suradnji s dionicima na području LAG-a, prijavu i provedbu istih te uspostavu uloge LAG-a kao savjetodavnog i tehničkog tijela za realizaciju projektnih ideja. U 2016. godini, Grad Velika Gorica daje na raspolaganje prostor u Vukovini, gdje se otvara područni ured koji je namijenjen za korisnike LAG-a s područja Turopolja.

2. OSNOVNE INFORMACIJE O LRS

Lokalna razvojna strategija Lokalne akcijske grupe Zrinska Gora-Turopolje za razdoblje od 2014.-2020. - temeljni je dokument strateškog planiranja područja koje obuhvaća osam jedinica lokalne samouprave: gradove – Petrinja, Glina, Sisak, Velika Gorica i općine – Lekenik, Orle, Martinska Ves, Donji Kukuruzari. Usvojena je na sjednici skupštine LAG-a 21. travnja 2016. godine. Prva izmjena LRS rađena je radi proširenja područja LAG obuhvata kada je LAG-u pristupio dio ruralnog područja Velike Gorice, a usvojena je na sjednici skupštine LAG-a 28.06.2016. godine.

Osim izmjene LRS rađeno je i usklađenje radi smanjenja indikativno planiranih sredstava i usklađenja s važećim Pravilnicima. Usklađenje LRS je usvojeno na sjednici Skupštine 13. veljače 2018. godine. LRS LAG-a Zrinska gora - Turopolje usvojena je na sjednici skupštine LAG-a 21. travnja 2016. godine.. Druga izmjena LRS rađena je zbog provedbe i realokacije sredstava unutar Podmjere 19.2., a usvojena je na sjednici skupštine LAG Zrinska gora - Turopolje 03.03.2020. godine.

Lokalna razvojna strategija sadrži dugoročne razvojne strateške ciljeve i prioritetne aktivnosti koje je potrebno provesti kako bi se ostvario razvoj osmišljen dugotrajnim procesom sastanaka i konzultacija s relevantnim razvojnim dionicima iz sva tri razvojna sektora, javnim, privatnim i civilnim. Strategija LAG-a prvi je dokument koji mobilizira ukupne razvojne kapacitete vlastitih resursa i razvojnih dionika, uvažavajući prostorne preduvjete i ograničenja, ali i kapacitete lokalnih stanovnika koje je potrebno dalje razvijati, te otvara nove razvojne mogućnosti privlačenja novih stanovnika na prostore LAG-a s inovativnim projektima i razvojnim programima koji će omogućiti brži i veći održivi razvoj cjelokupnog područja.

LAG Zrinska gora – Turopolje u razdoblju od 2018. – 2021. godine uspješno je proveo 8 LAG natječaja na kojima su utrošena sva sredstva za provedbu LRS namijenjena korisnicima s područja LAG-a. U 2021. godini LAG Zrinska gora - Turopolje odobrena su dodatna sredstva za provedbu LRS za prijelazno razdoblje u iznosu od 5.679.887,32 kn, kojima će se financirati novi LAG natječaji, kao i tekući rad LAG-a u razdoblju 2021.-2022. godine, do trenutka kad će biti spreman novi Program ruralnog razvoja. Ugovorena sredstva iz prijelaznog razdoblja trebaju biti isplaćena korisnicima zaključno s 31.12.2025. godine.

3. METODOLOGIJA EVALUACIJE

Evaluacija LRS omogućava mjerenje učinka Strategije, odnosno jesu li u provedbenom razdoblju ostvarene planirane vrijednosti pokazatelja na razini strateških ciljeva. Za razliku od kontinuiranog praćenja provedbe na operativnoj razini, evaluacija se provodi sredinom provedbenog razdoblja (srednjoročna) te na kraju provedbe (završna). U okviru evaluacijskog postupka koristit će se također i svi podaci prikupljeni tijekom praćenja provedbe, a isti će biti uvršteni u Izvješće o evaluaciji. Pokazatelji učinka provedbe Strategije definirani na razini ciljeva također moraju biti mjerljivi i realni u odnosu na planirano razdoblje provedbe, a njihove su ciljne vrijednosti u korelaciji s kumulativnim vrijednostima pokazatelja na razini mjera.

Evaluacijski postupak ocjenjuje uspješnost provedbe Strategije u odnosu na stvarno postignute učinke te omogućuje poduzimanje korekcijskih mjera u cilju unaprjeđenja provedbe, odnosno jačanja vrijednosti zadanih pokazatelja.

Evaluacija provedbe Strategije temelji se na standardiziranom sustavu kvalitete koji zadovoljava sljedeće kriterije:

- Relevantnost – ocjenjuje primjerenost intervencijske logike u odnosu na utvrđene potrebe za područje LAG-a te primjerenost ciljeva i prioriteta u odnosu na potrebe korisnika
- Djelotvornost – ocjenjuje koliko su učinkovito iskorištena uložena financijska sredstava s obzirom na postignute ishode i rezultate provedbe
- Učinkovitost – utvrđuje u kojoj mjeri je provedba Strategije ostvarila zadane vrijednosti ishoda, rezultata i učinaka
- Utjecaj – utvrđuje intenzitet i opseg promjena koje je provedba Strategije izvršila na lokalnu zajednicu
- Održivost – ocjenjuje vjerojatnost trajanja postignutih učinaka i nakon završetka provedbenog razdoblja

4. ANALIZA PODATAKA

4.1. PROVEDENI NATJEČAJI

1. LAG Natječaj – Mjera 1.1.3. „Potpora razvoju malih poljoprivrednih gospodarstava“

LAG Zrinska gora -Turopolje objavio je dana 14.06.2018. godine prvi LAG Natječaj za tip operacije 1.1.3., a koji je sukladan nacionalnoj mjeri 6.3.1. „Potpora razvoju malih poljoprivrednih gospodarstava“.

Ukupni iznos raspoloživih sredstava je bio 665.037,00 HRK odnosno 90.000,00 eura, a visina javne potpore po projektu iznosila je 110.839,50 kn (15.000 EUR).

Prijave projekata zaprimale su se od 16.07. – 17.08.2018. godine, a pristiglo je ukupno 5 prijava, te su sve prijave uspješno prošle administrativnu kontrolu. Prigovora nije bilo te je za svih 5 prijava izdana Odluka o odabiru projekta na ukupni iznos potpore od 554.197,50 kn.

U lipnju 2019. godine svi nositelji projekata zaprimili su Odluke o dodjeli sredstava od strane APPRRR i isplaćena im je prva rata potpore. Do kraja 2020. godine svi projekti su do kraja realizirani te im je isplaćena potpora.

Najviše projekata (3) je s područja Grada Velike Gorice, odnosno Zagrebačke županije, a ostali su s područja Sisačko – moslavačke županije, Općina Lekenik (1) i Petrinja (1).

Svi nositelji projekata su po svom organizacijskom obliku OPG-i, mikro poduzeća. Jedan nositelj je mladi poljoprivrednik, a svi ostali su srednje životne dobi, od toga su 4 nositelja djelatnosti OPG-a muškog spola te jedna osoba ženskog spola.

Projekti su vezani za različite sektore poljoprivredne proizvodnje, a najviše ratarstvo (3), stočarstvo (1) te voćarstvo (1).

Aktivnosti svih projekata odnose se na modernizaciju i/ili unaprjeđenje rada i poslovanja na svom OPG-u, a uključivale su kupnju rabljenog traktora (4), solarni električni pastir (1), solarna mini elektrana (1), traktorska prskalica (1), malčer (2), plug (2), rotobrana (1), traktorska prikolica (1), prednja hidraulika (1), sijačica (1), traktorski viličar (1), atomizer (1).

Projekti doprinose ostvarenje strateškog cilja LRS te fokus područja P2/2A.

2. LAG Natječaj – Mjera 2.1.1. „Ulaganja u pokretanje, poboljšanje ili proširenje lokalnih temeljnih usluga za ruralno stanovništvo, uključujući slobodno vrijeme i kulturne aktivnosti te povezanu infrastrukturu“

Dana 03.12.2018. objavljen je natječaj za Mjeru 2.1.1. „Ulaganja u pokretanje, poboljšanje ili proširenje lokalnih temeljnih usluga za ruralno stanovništvo, uključujući slobodno vrijeme i kulturne aktivnosti te povezanu infrastrukturu“ koji je sukladan nacionalnom 7.4.1.

Ukupni iznos raspoloživih sredstava iznosio je 2,959,812.05 HRK.

Na navedeni natječaj prijave su se primale od 01.01.2019. do 01.03.2019. te je zaprimljeno ukupno 8 prijava. Sve prijave su prošle administrativnu kontrolu te im je izdana Odluka o odabiru od strane LAG-a u srpnju 2019. godine na ukupni iznos 2,959,812.05 HRK.

U siječnju 2020. od strane APPRRR-a izdane su svim korisnicima Odluke, za 6 korisnika izdane su Odluke o dodjeli sredstava, a za 2 korisnika izdane su Odluke o odbijanju. Nakon podnošenja žalbe te pozitivnog odgovora na žalbu, još je jednom korisniku u travnju 2020. godine izdana Odluka o dodjeli sredstava. Sveukupno je 7 korisnika dobilo Odluke o dodjeli sredstava ukupne vrijednosti 2.569.808,85 HRK. U toku provedbe jedan je korisnik odbijen zbog nepoštivanja pravila provedbe projekta.

Odobreni nositelji projekata su gradovi i općine članice LAG-a Zrinska gora – Turopolje, jedan korisnik s područja Zagrebačke županije, a ostali s područja Sisačko – moslavačke županije.

Aktivnosti svih prijavljenih projekata odnose se na: rekonstrukciju društvenog doma (1), izgradnju turističko informativnog centra (1), izgradnju dječjeg igrališta (3), izgradnju kulturnog centra (1), izgradnju športskih terena (1) i opremanje sportske dvorane (1).

Svi projekti doprinosi Strateškom cilju 2 – povećanje kvalitete života lokalnog stanovništva.

Trenutno su 3 projekta završena, ostali (3) su u provedbi, ali sredstva još nikome nisu isplaćena.

3. LAG Natječaj – Mjera 1.1.2. “Povećanje dodane vrijednosti poljoprivrednim proizvodima”

LAG Zrinska gora – Turopolje objavio je 25.03.2019. godine treći LAG natječaj iz LRS za provedbu Mjere 1.1.2 “Povećanje dodane vrijednosti poljoprivrednim proizvodima”, a koja je sukladna nacionalnoj 4.2.1.

Ukupni iznos raspoloživih sredstava je bio 887.943,62 HRK, najniža vrijednost javne potpore po projektu iznosila je 10.000 EUR, a najviša 30.000 EUR u kunsnoj protuvrijednosti.

Prijave projekata zaprimale su se od 10. travnja do 1. lipnja 2019. godine, a pristigla je ukupno 1 prijava. Prijava je uspješno prošla administrativnu kontrolu te je u prosincu 2019. izdana Odluka o odabiru projekta na ukupni iznos potpore 165.100,00 HRK, intenzitet potpore od ukupno prihvatljivog ulaganja iznosi 50%.

U kolovozu 2020. godine nositelj je zaprimio Ugovor o financiranju od strane APPRRR-a. Trenutno, projekt je još u fazi realizacije, zahtjev za isplatom sredstava još nije podnesen te sredstva vezana za ovaj Natječaj nisu isplaćena.

Projekt se odnosi na nabavku opreme potrebne u preradi mesnih prerađevina te doprinosi ciljevima Strateških dokumenata i horizontalnim ciljevima. Projekt se provodi na području Sisačko – moslavačke županije.

4. LAG Natječaj – Mjera 1.1.1. “Restrukturiranje, modernizacija i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava”

Dana 25.03.2019. objavljen na natječaj za Mjeru 1.1.1. “Restrukturiranje, modernizacija i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava” koji je sukladan nacionalnom natječaju 4.1.1.

Ukupni iznos raspoloživih sredstava iznosio je 1.109.929,52 HRK, odlukom Upravnog odbora o izmjeni i povećanju raspoloživih sredstava 01. travnja 2020. godine ukupni iznos raspoloživih sredstava iznosi 2.091.220,00 HRK. Najniža vrijednost javne potpore po projektu iznosila je 10.000 EUR, a najviša 30.000 EUR u kunsnoj protuvrijednosti.

Na navedeni Natječaj prijave su se primale od 10. travnja do 20. svibnja 2019. godine, a pristiglo je ukupno 14 prijava. Tokom administrativne kontrole 11 prijava je pozitivno ocijenjeno, 2 prijave su negativno ocijenjene, dok je jedan korisnik odustao te je LAG za 11 korisnika izdao Odluku o odabiru.

Nakon zaprimljene Odluke o odabiru 1 korisnik je odustao od provedbe projekta.

Od strane APPRRR-a korisnicima su u listopadu 2020. godine izdane Odluke o odabiru, trenutno su 4 projekta u provedbi, a 6 projekata je dobilo Odluku o isplati. Za prijavljene projekte zatraženi intenzitet potpore bio je 50% (7 korisnika), 70% (1 korisnik) te 46% (2 korisnika). Nositelji projekata su muškog spola (9) i ženskog spola (1).

Projekti se provode na području Sisačko – moslavačke županije (5) i Zagrebačke županije (5).

5. LAG Natječaj – Mjera 2.1.1. „Ulaganja u pokretanje, poboljšanje ili proširenje lokalnih temeljnih usluga za ruralno stanovništvo, uključujući slobodno vrijeme i kulturne aktivnosti te povezanu infrastrukturu“

Dana 20. travnja 2020. godine LAG je objavio je 2. Natječaj za Mjeru 2.1.1. „Ulaganja u pokretanje, poboljšanje ili proširenje lokalnih temeljnih usluga za ruralno stanovništvo, uključujući slobodno vrijeme i kulturne aktivnosti te povezanu infrastrukturu“. Ukupni iznos raspoloživih sredstava iznosio je 373.732,43 HRK.

Na navedeni Natječaj prijave su se primale od 04.svibnja do 10. lipnja 2020. godine, zaprimljena je jedna prijava koja je pozitivno ocijenjena u administrativnoj kontroli. Odluku o odabiru LAG je izdao u prosincu 2020. godine. U ožujku 2021. od strane APPRRR-a korisniku je izdana Odluka o odabiru ukupne vrijednosti 373.732,43 HRK uz intenzitet potpore od 76,66%.

Korisnik je jedinica lokalne samouprave s područja Zagrebačke županije. Projekt je trenutno u provedbi te sredstva još nisu zatražena. Projektom se ostvaruje Cilj 2 iz LRS – Povećanje kvalitete života lokalnog stanovništva.

6. LAG Natječaj - Mjera 1.1.3. „Potpora razvoju malih poljoprivrednih gospodarstava“

Dana 20. svibnja 2020. godine LAG je objavio drugi Natječaj za Mjeru 1.1.3 „Potpora razvoju malih poljoprivrednih gospodarstava“. Ukupni iznos raspoloživih sredstava iznosio je 1.928.820,00 HRK odnosno 255.000,00 EUR s iznosom potpore po projektu 113.460,00 HRK, odnosno 15.000 EUR.

Na navedeni Natječaj prijave su se primale od 15. lipnja do 31. srpnja 2020. godine, zaprimljeno je ukupno 58 prijava, od kojih je za 17 korisnika u ožujku 2021. godine LAG izdao Odluku o odabiru, a za 3 korisnika Odluku o odbijanju zbog nepoštivanja pravila Natječaja. Tokom obrade Natječaja jedan korisnik je odustao od prijave te je rang lista pomaknuta za 1 mjesto.

U travnju 2021. godine od strane APPRRR-a korisnicima su izdane Odluke o odabiru te je svakom korisniku nakon zahtjeva za isplatu 1. rate dosada isplaćeno 56.730,00 HRK, odnosno u ukupnom iznosu 964.410,00 HRK. Zasad, niti jedan korisnik nije završio projekt te nije zatražen konačan zahtjev za isplatu sredstava.

Korisnici provode projekte na području Sisačko – moslavačke (13) i Zagrebačke županije (4), od kojih je 7 osoba ženskog spola te 10 osoba muškog spola koji su nositelji poljoprivrednog gospodarstva. Svi nositelji projekata su po svom organizacijskom obliku OPG-i, mikro poduzeća. Svi prijavljeni projekti su ostvarili potporu s ciljem modernizacije i/ili unaprjeđenja procesa rada i poslovanja, a 6 projekata je s oba cilja (i povećanje proizvodnog kapaciteta iskazanom kroz povećanje ukupnog standardnog ekonomskog rezultata. Djelatnosti za koje tražena potpora: stočarstvo (8), voćarstvo (6), povrće (1) i ratarstvo (2).

7. LAG Natječaj - Mjera 1.1.1. “Restrukturiranje, modernizacija i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava”

Dana 01.09.2020. godine LAG je objavio drugi Natječaj za Mjeru 1.1.1. “Restrukturiranje, modernizacija i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava”. Ukupni iznos raspoloživih sredstava iznosio je 832.863,00 HRK. Na navedeni natječaj prijave su se primale od 16. rujna do 2. studenog 2020. godine, zaprimljeno je ukupno 9 prijava. U travnju 2021. godine LAG je za 4 korisnika izdao Odluke o odabiru koji su zadovoljili sve kriterije Natječaja te bili iznad praga raspoloživih sredstava.

Svi korisnici su u srpnju 2021. godine zaprimili Odluku o rezultatu administrativne kontrole od strane APPRRR-a.

Projekti se provode na području Sisačko – moslavačke županije (3) i području Zagrebačke županije (1), nositelji svih projekata su osobe muškog spola.

8. LAG Natječaj - Mjera 2.1.1. „Ulaganja u pokretanje, poboljšanje ili proširenje lokalnih temeljnih usluga za ruralno stanovništvo, uključujući slobodno vrijeme i kulturne aktivnosti te povezanu infrastrukturu“

LAG je dana 28. prosinca 2020. godine objavio treći Natječaj za Mjeru 2.1.1. „Ulaganja u pokretanje, poboljšanje ili proširenje lokalnih temeljnih usluga za ruralno stanovništvo, uključujući slobodno vrijeme i kulturne aktivnosti te povezanu infrastrukturu“. Ukupni iznos raspoloživih sredstava iznosio je 712.251,50 HRK.

Na navedeni Natječaj prijave su se primale od 11. siječnja do 31. ožujka 2021. godine te su zaprimljene ukupno 2 prijave koje su trenutno u obradi na razini LAG-a. Prijave su zaprimljene s područja Sisačko – moslavačke županije.

4.2. UGOVORENI PROJEKTI

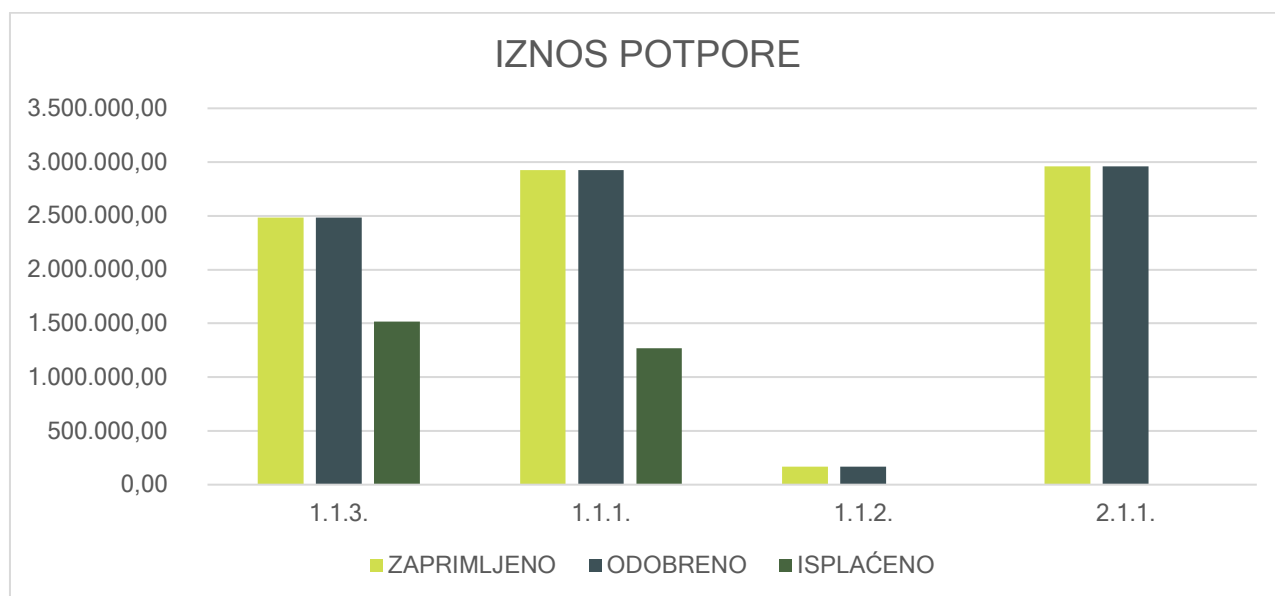
U prethodnom poglavlju prezentirani su rezultati objavljenih 8 natječaja. Zbog kompleksnosti i dugotrajnosti procedure od trenutka prijave do ugovaranja projekata, u razdoblju od 3 godine na koje se odnosi ova evaluacija ugovoreni su svi projekti osim zadnjeg 8. Natječaja čija je obrada još u tijeku.

LAG Zrinska gora – Turopolje je u razdoblju od 3 godine zaprimio 98 prijava projekata. Djelatnici ureda LAG-a obradili su sve projekte no zbog malog iznosa sredstava za provedbu LRS odabrano je od strane LAG-a 49 projekata u ukupnom iznosu od 8.532,012,55 HRK za koje je trenutno dodijeljena potpora u iznosu 2.785.261,38 HRK.

4.3. ISPLAĆENI PROJEKTI

Odabrani projekti su u različitim fazama obrade, ali u potpunosti je završeno 5 projekata te je za tih 5 korisnika u potpunosti isplaćena potpora u ukupnom iznosu 554.197,50 HRK dok su korisnici za 17 projekata u provedbi zaprimili prvu ratu potpore. Za 6 korisnika mjere 1.1.1. isplaćena je konačna rata potpore u ukupnom iznosu 1.266.653,88 HRK. Ukupno isplaćena potpora za projekte iz LAG Natječaja iznosi 2.785.261,38 HRK.

Graf 1: Iznos potpore

5. POKAZATELJI PROVEDBE LRS

5.1. RAZDOBLJE PROVEDBE

LAG Zrinska gora - Turopolje je 20. veljače 2017. godine sklopio Ugovor o dodjeli sredstava odabranom LAG-u (temeljem Odluke o odabiru LAG-a) sa APPRRR na iznos potpore od 10.521.289,80 kn, od čega 8.016.220,80 HRK za provedbu Podmjere 19.2.

Navedenim Ugovorom stvoren je temelj za raspisivanje LAG natječaja, za mjere koje su navedene u odabranoj LRS namijenjene nositeljima projekta sa područja LAG-a.

No, prije raspisivanja natječaja APPRRR je trebala „aktivirati mjere“, odnosno operacije iz PRR, koje su sukladne s mjerama iz odabranih Lokalnih razvojnih strategija LAG-ova.

Dana 09.02.2018. godine je aktiviran TO 6.3.1. od strane APPRRR, pa je LAG Zrinska gora - Turopolje 14.06.2018. godine objavio prvi LAG Natječaj za provedbu Mjere 6.3.1. iz LRS. Stoga se, 2018. godina smatra prvom godinom provedbe LRS u kontekstu Podmjere 19.2. iz PRR.

U razdoblju od tri godine (2018.-2021.), LAG Zrinska gora - Turopolje proveo je 8 LAG natječaja za 4 mjere iz LRS. Na provedenim natječajima zaprimljeno je 98 prijava projekata, a odabrano je 49 projekata u vrijednosti od 8.532,012,55 HRK, za koje je dodijeljena potpora u iznosu od 2.785.261,38 HRK kn.

U nastavku je prikaz dosad ostvarenih pokazatelja po mjerama.

5.2. ANALIZA IZLAZNIH POKAZATELJA

Mjera 1.1.3. Potpora razvoju malih poljoprivrednih gospodarstava

Ovom se mjerom potiče gospodarska održivost malih poljoprivrednika te povećanje njihove tržišne konkurentnosti kroz jačanje resursa i diversifikaciju djelatnosti čime se dodatno povećavaju mogućnosti za zapošljavanje na ovom području. Korisnici su mala poljoprivredna gospodarstva upisana u Upisnik poljoprivrednika, a mjera je sukladna tipu operacije 6.3.1. PRR RH. Ovom mjerom nastoji se poboljšati konkurentnost malih poljoprivrednih gospodarstava.

Mjera	IZLAZNI POKAZATELJ (OUTPUT)	CILJANA VRIJEDNOST	OSTVARENA VRIJEDNOST (2021)
6.3.1. Potpora razvoju malih poljoprivrednih gospodarstava – 1. natječaj	Broj prijavljenih projekata	5	5
	Broj isplaćenih projekata	5	5
	Broj stvorenih radnih mjesta	0	0
6.3.1. Potpora razvoju malih poljoprivrednih gospodarstava – 2. natječaj	Broj prijavljenih projekata	58	58
	Broj isplaćenih projekata	17	0
	Broj stvorenih radnih mjesta	1	0

Na prvom LAG natječaju za Mjeru 6.3.1. zaprimljeno je i odabrano 5 prijave projekata te su sredstva za svih 5 korisnika isplaćena čime je ostvaren prvi izlazni pokazatelj.

Projekti prema izjavama nositelja projekata u svojim planovima nemaju stvaranje novih radnih mjesta, ali je kod jednog prijavitelja radno mjesto zadržano.

Na drugom LAG Natječaju za Mjeru 6.3.1. zaprimljeno je 58 prijave projekata, a LAG je odabrao 17 prijave projekata. Zasada je svim korisnicima isplaćena prva rata potpore te projekti još nisu završeni zbog čega još nisu vidljivi planirani pokazatelji. Prema izjavama nositelja projekata jedan korisnik je u svom poslovnom planu iskazao zapošljavanje 1 osobe iz ranjive skupine (osoba starije životne dobi), dok će jedna korisnica zadržati svoje radno mjesto kao nositeljica djelatnosti OPG-a.

Mjera 2.1.1. „Ulaganja u pokretanje, poboljšanje ili proširenje lokalnih temeljnih usluga za ruralno stanovništvo, uključujući slobodno vrijeme i kulturne aktivnosti te povezanu infrastrukturu“

Provedba ove mjere donosi poboljšani pristup osnovnim uslugama te izravno doprinosi unaprjeđenju životnih uvjeta lokalnog stanovništva čime se stvaraju preduvjeti za održiv društveno – gospodarski rast te zaustavljanje negativnih migracijskih trendova. Korisnici su jedinice lokalne samouprave, a mjera je sukladna tipu operacije 7.4.1. PRR RH. Ovom mjerom nastoji se unaprijediti dostupnost osnovnih usluga za lokalno stanovništvo.

Mjera	Izlazni pokazatelj (output)	Ciljana vrijednost	Ostvarena vrijednost
7.4.1. Ulaganja u pokretanje, poboljšanje ili proširenje lokalnih temeljnih usluga za ruralno stanovništvo, uključujući slobodno vrijeme i kulturne aktivnosti te povezanu infrastrukturu – 1. natječaj	Broj prijavljenih projekata	8	0
	Broj isplaćenih projekata	7	0
	Broj stvorenih radnih mjesta	0	0
7.4.1. Ulaganja u pokretanje, poboljšanje ili proširenje lokalnih temeljnih usluga za ruralno stanovništvo, uključujući slobodno vrijeme i kulturne aktivnosti te povezanu infrastrukturu – 2. natječaj	Broj prijavljenih projekata	1	0
	Broj isplaćenih projekata	1	0
	Broj stvorenih radnih mjesta	0	0
7.4.1. Ulaganja u pokretanje, poboljšanje ili proširenje lokalnih temeljnih usluga za ruralno stanovništvo, uključujući slobodno vrijeme i kulturne aktivnosti te povezanu infrastrukturu – 3. natječaj	Broj prijavljenih projekata	2	0
	Broj isplaćenih projekata	0	0
	Broj stvorenih radnih mjesta	0	0

LAG Zrinska gora – Turopolje proveo je 3 Natječaja za Mjeru 2.1.1. koji je sukladan nacionalnom tipu operacije 7.4.1. Na prvi Natječaj zaprimljeno je 8 prijavi te je svih 8 prijavi projekata odobreno na LAG

razini čime je prvi izlazni pokazatelj ostvaren. Jedan projekt je odbijen od strane APPRR-a. Trenutno niti jedan projekt nije završen te sredstava nisu isplaćena. Na drugom LAG natječaju zaprimljena je jedna prijava projekta te je projekt trenutno u provedbi. Sredstva nisu isplaćena. Na trećem LAG Natječaju zaprimljene su 2 prijave projekata koje su trenutno u postupku administrativne kontrole. Prema izjavama nositelja projekata niti jedan projekt neće generirati radno mjesto.

Mjera 1.1.2. “Povećanje dodane vrijednosti poljoprivrednim proizvodima”

Ovom se mjerom potiče modernizacija postojećih prerađivačkih kapaciteta, ali i širenje prerađivačkih aktivnosti u sektoru primarne poljoprivredne proizvodnje. Povećanje vrijednosti poljoprivrednih proizvoda, uz olakšan pristup tržištu, osigurat će i dugoročnu konkurentnost proizvoda koja će izravno potaknuti organiziranje proizvođača te nova zapošljavanja u ovom sektoru.

Korisnici ove mjere su fizičke i pravne osobe registrirane za preradu proizvoda iz Dodatka I. Ugovora o EU ili pamuka, osim proizvoda ribarstva, odnosno fizičke i pravne osobe upisane u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava i proizvođačke grupe i organizacije priznate sukladno Zakonu o zajedničkoj organizaciji tržišta poljoprivrednih proizvoda i posebnim mjerama i pravilima vezanim za tržište poljoprivrednih proizvoda. Mjera je sukladna tipu operacije 4.2.1. PRR RH.

LAG Zrinska gora – Turopolje proveo je 1 Natječaj za Mjeru 1.1.2. Na Natječaj je zaprimljena 1 prijava te je prijava projekta odobrena na LAG razini. Projekt je trenutno u provedbi te sredstava nisu isplaćena. Prema izjavi nositelja projekt neće generirati novo radno mjesto.

Mjera	Izlazni pokazatelj (output)	Ciljana vrijednost	Ostvarena vrijednost
4.2.1. Povećanje dodane vrijednosti poljoprivrednim proizvodima	Broj prijavljenih projekata	1	0
	Broj isplaćenih projekata	1	0
	Broj stvorenih radnih mjesta	0	0

Mjera 1.1.1 “Restrukturiranje, modernizacija i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava”

Ovom se mjerom potiču ulaganja u rekonstrukciju i modernizaciju kako bi se postigla tehničko – tehnološka obnova proizvodnih kapaciteta te osigurala dugoročna tržišna konkurentnost kroz povećanje količine i kvalitete proizvoda.

Korisnici ove mjere su fizičke i pravne osobe upisane u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava i proizvođačke grupe i organizacije priznate sukladno Zakonu o zajedničkoj organizaciji tržišta poljoprivrednih proizvoda i posebnim mjerama i pravilima vezanim za tržište poljoprivrednih proizvoda.

LAG Zrinska gora – Turopolje proveo je 2 Natječaja za Mjeru 1.1.1. Na prvom Natječaju pristiglo je 14 prijava, a 10 korisnika je dobilo Odluku o odabiru. Za 6 korisnika je izdana Odluka o isplati u ukupnom iznosu od 1.266.653,88 HRK. Na drugom Natječaju zaprimljeno je 9 prijava, na LAG razini su odabrane 4 prijave. Projekti su trenutno u provedbi.

Mjera	Izlazni pokazatelj (output)	Ciljana vrijednost	Ostvarena vrijednost
4.1.1. Restrukturiranje, modernizacija i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava – 1 natječaj	Broj prijavljenih projekata	10	10
	Broj isplaćenih projekata	10	6
	Broj stvorenih radnih mjesta	0	0
4.1.1. Restrukturiranje, modernizacija i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava – 2 natječaj	Broj prijavljenih projekata	4	0
	Broj isplaćenih projekata	4	0
	Broj stvorenih radnih mjesta	0	0

Mjera 19.3.2. Provedba aktivnosti suradnje LAG-a

Cilj ove Mjere je jačanje kapaciteta i konkurentnosti poljoprivrednih proizvođača u sektoru voćarstva i povrtlarstva kroz razmjenu znanja i iskustava, opremanje te promociju poljoprivrednih proizvoda u cilju povećanja samoodrživosti poljoprivrednih gospodarstava i malih gospodarstvenika na ruralnim područjima te poticanju njihovog udruživanja. Mjera je usklađena s tipom operacije 19.3.2. PRR RH

LAG Zrinska gora – Turopolje proveo je jedan međuteritorijalni projekt suradnje pod nazivom“ Udruživanjem do jačanja kapaciteta poljoprivrednih proizvođača“ u ukupnom procijenjenom iznosu troškova 847.834,77 HRK. Partneri na projektu su: LAG Posavina (glavni partner), LAG Zapadna Slavonija, LAG Slavonska Ravnica, LAG Zrinska gora – Turopolje.

U okviru projekta LAG-u je dodijeljen iznos 393.312,50 HRK potpore za: edukacije za proizvođače voća i povrća, dvodnevno studijsko putovanje na područje LAG-ova partnera, nabavka opreme – drveni pokretni štandovi, promocija poljoprivrednih proizvođača, „vidljivost“.

Tijekom provedbe održane su 2 animacijske aktivnosti.

Mjera	Izlazni pokazatelj (output)	Ciljana vrijednost	Ostvarena vrijednost
19.3.2. Provedba aktivnosti suradnje LAG-a	Broj prijavljenih projekata	1	1
	Broj isplaćenih projekata	1	1
	Broj animacijskih aktivnosti	2	2

Mjera 19.4.1. Tekući troškovi i animacija

Svrha ove Mjere je pokrivanje tekućih troškova i troškova animacije za provedbu LRS kojom se omogućuje rad LAG-a te informiranje dionika o mogućnostima financiranja u sklopu LRS.

Mjera	Izlazni pokazatelji (output)	Ciljana vrijednost	Ostvarena vrijednost
19.4.1. Tekući troškovi i animacija	Broj aktivnosti usavršavanja i obrazovanja zaposlenika i članova LAG-a	30	45
	Broj aktivnosti animacije LAG-a	15	24
	Broj sudionika na aktivnostima informiranja i promidžbe	200	420

U razdoblju od 2017 - 2020. LAG je sudjelovao na 45 radionica i edukacija s ciljem usavršavanja i obrazovanja.

U istom razdoblju LAG Zrinska gora – Turopolje organizirao je i sudjelovao na 24 radionice informiranja i promidžbe na kojima je bio prisutno 420 sudionika. Osim radionica, zaposlenici su svakodnevno vršili osobne konzultacije sa dionicima u svrhu informiranja te dobivanja kvalitetnih informacija.

5.3. ANALIZA POKAZATELJA REZULTATA

Lokalna razvojna strategija sadrži dugoročne razvojne strateške ciljeve i prioritetne aktivnosti koje je potrebno provesti kako bi se ostvario razvoj osmišljen dugotrajnim procesom sastanaka i konzultacija s relevantnim razvojnim dionicima iz sva tri razvojna sektora, javnim, privatnim i civilnim. Strategija LAG-a prvi je dokument koji mobilizira ukupne razvojne kapacitete vlastitih resursa i razvojnih dionika, uvažavajući prostorne preduvjete i ograničenja, ali i kapacitete lokalnih stanovnika koje je potrebno dalje razvijati, te otvara nove razvojne mogućnosti privlačenja novih stanovnika na prostore LAG-a s inovativnim projektima i razvojnim programima koji će omogućiti brži i veći održivi razvoj cjelokupnog područja.

Kombinacijom snaga i razvojnih prilika, najveći potencijali leže u (razvijenoj) integriranoj i ekološkoj poljoprivrednoj proizvodnji, većoj valorizaciji prirodne i kulturne baštine i njihovoj integraciji u turističke svrhe.

Kao odgovor na navedene probleme i potrebe područja, u LRS su postavljena dva strateška cilja: Jačanje konkurentnosti lokalnog gospodarstva kroz ulaganje u razvoj poljoprivrede i Povećanje kvalitete života lokalnog stanovništva. Prvi cilj treba potaknuti gospodarski razvoj područja LAG-a kroz jačanje poljoprivredne proizvodnje, čime bi se stvorili povoljni ekonomski uvjeti za život lokalnog stanovništva. Kroz drugi cilj će se poboljšati kvaliteta života ulaganjem u društvenu infrastrukturu sa svrhom zadržavanja stanovništva i ujednačenog razvoja područja LAG-a.

Temeljem gore navedenog, LAG Zrinska gora - Turopolje za razdoblje do 2020. godine postavlja fokusiranu logiku intervencije koja se bazira na dva cilja i 2 prioriteta:

STRATEŠKI CILJ 1: Jačanje konkurentnosti lokalnog gospodarstva kroz ulaganje u razvoj poljoprivrede i ruralnog turizma			STRATEŠKI CILJ 2: Povećanje kvalitete života lokalnog stanovništva
PRIORITET 1.1: Ojačati kapacitete za iskorištavanje postojećih potencijala za razvoj poljoprivrede temeljene na integriranoj i ekološkoj proizvodnji			PRIORITET 2.1. Povećati kvalitetu društvene infrastrukture
MJERA 1.1.1 Restrukturiranje, modernizacija i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava	MJERA 1.1.2. Povećanje dodane vrijednosti poljoprivrednim proizvodima	MJERA 1.1.3. Potpora razvoju malih poljoprivrednih gospodarstava	MJERA 2.1.1. Ulaganja u pokretanje, poboljšanje ili proširenje lokalnih temeljnih usluga za ruralno stanovništvo, uključujući slobodno vrijeme i kulturne aktivnosti te povezanu infrastrukturu

Velika usitnjenost parcela te prosječna veličina parcela manja od 1 ha jasno upućuje na probleme s kojima se suočavaju mali poljoprivrednici na području LAG-a. Potencijalno održiva gospodarstva koja svoju proizvodnju mogu uskladiti sa zahtjevima tržišta, osobito u pogledu kvalitete i dodane vrijednosti proizvoda u pravilu imaju otežan pristup financiranju te nedovoljne resurse potrebne za restrukturiranje i modernizaciju. Cilj je povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava kako bi se postigla tehničko

– tehnološka obnova proizvodnih kapaciteta te osigurala dugoročna tržišna konkurentnost kroz povećanje količine i kvalitete proizvoda.

Pokazatelji učinka provedbe:

PRIORITET / STRATEŠKI CILJ	POKAZATELJI REZULTATA	CILJANA VRIJEDNOST	OSTVARENA VRIJEDNOST
SC1 / P1 Ojačati kapacitete za iskorištavanje postojećih potencijala za razvoj poljoprivrede temeljene na integriranoj i ekološkoj proizvodnji	Restrukturiranje, modernizacija i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava	14	14
	Povećanje dodane vrijednosti poljoprivrednim proizvodima	1	1
	Potpora razvoju malih poljoprivrednih gospodarstava	19	22
SC2 / P2 Povećati kvalitetu društvene infrastrukture	Ulaganja u pokretanje, poboljšanje ili proširenje lokalnih temeljnih usluga za ruralno stanovništvo, uključujući slobodno vrijeme i kulturne aktivnosti te povezanu infrastrukturu	8	8

Pokazatelji rezultata vezanih za poljoprivredu u LRS definirani su kroz Prioritet 1 i Strateški cilj 2 jer imaju utjecaj na obje odrednice.

Poljoprivreda kao tradicionalno zastupljena djelatnost predstavlja neiskorišteni potencijal LAG-a. Unatoč malom broju zaposlenih u ovoj djelatnosti, na području LAG-a je 2015. godine bilo registrirano 6.425¹ poljoprivrednih gospodarstava. U 2020. godini broj OPG-a na području LAG-a se smanjio te sada iznosi 5 921. Sudeći pokazateljima, broj OPG-ova na području LAG-a u odnosu na 2015. godinu se povećao na području Sisačko – moslavačke županije za 2%, dok se na području Zagrebačke županije smanjio za 0,4%. Ali, svake godine broj OPG-ova raste, posebno malih poljoprivrednih gospodarstava što se vidi i iz prethodne tablice da je izlazni pokazatelj zadovoljen te je dodijeljeno više sredstava za male OPG-ove od

¹ Prema podacima APPRRR-a na dan 31.12.2015.

planiranog. LAG Zrinska gora – Turopolje je velikim brojem animacijskih aktivnosti doprinio razvoju malih poljoprivrednih gospodarstava te zapošljavanju.

Projektima je omogućeno zadržavanje radnih mjesta, njih ukupno 16, dok će jedan korisnik u sklopu projekta zaposliti osobu iz ranjivih skupina.

Sukladno navedenom u projektima kojima će se ulagati u pokretanje, poboljšanje ili proširenje lokalnih temeljnih usluga koristi od pruženih usluga i infrastrukture će imati ukupno 17 028 stanovnika LAG-a Zrinska gora – Turopolje.

Područje LAG-a Zrinska gora – Turopolje ima 93 493² stanovnika te uspoređujući udio stanovnika koji ima koristi od pruženih usluga / infrastrukture u odnosu na ukupno stanovništvo pokazatelj iznosi 18,21%

Pokazatelji učinka provedbe:

Strateški cilj	Pokazatelj učinka	Ciljana vrijednost	Ostvarena vrijednost 2021
Strateški cilj 1: jačanje konkurentnosti lokalnog gospodarstva kroz ulaganje u razvoj poljoprivrede	Povećanje udjela poljoprivredne djelatnosti u odnosu na godinu prije početka provedbe LRS	10%	Povećani broj OPG-ova na području SMŽ 4%, pad broja OPG-ova na području ZGŽ za 0,4%
Strateški cilj 2: Povećanje kvalitete života lokalnog stanovništva	Pristup poboljšanoj društvenoj infrastrukturi	70%	18,21%

HORIZONTALNI CILJEVI

Mjera	Pokazatelj učinka	Ciljana vrijednost	Ostvarena vrijednost
19.3. Priprema i provedba suradnje LAG-a	Projekt suradnje	3	1
19.4. Tekući troškovi i animacija	Utrošena dodijeljena sredstva iz mjere	25%	25%

² Prema popisu stanovništva DZS 2011. godine

LAG Zrinska gora – Turopolje je u sklopu provedbe LRS kao horizontalnu mjeru provela projekt suradnje s ciljem jačanja vlastitih kapaciteta, razmjene iskustava i znanja te uspješnije provedbe i ostvarenja ciljeva postavljenih u LRS.

LAG je od planirana 3 projekta proveo 1 međuteritorijalni projekt pod nazivom „Udruživanjem do jačanja kapaciteta poljoprivrednih proizvođača“. Partneri na projektu su: LAG Posavina (glavni partner), LAG Zapadna Slavonija, LAG Slavonska Ravnica, LAG Zrinska gora – Turopolje.

Aktivnosti projekta uključivale su:

- Edukacije za proizvođače voća i povrća – Edukacija proizvođača i informiranje, tehnička pomoć proizvođačima pri osnivanju pravnog oblika udruženja. Održane su ukupno 2 radionice na kojima je educirano ukupno 19 proizvođača voća i povrća te potencijalnih članova udruge/zadruge
- Dvodnevno studijsko putovanje na područje LAG-a Zapadna Slavonija, LAG-a Slavonska Ravnica i LAG-a Posavina – za sve zainteresirane proizvođače voća i povrća i one koji to žele postati u svrhu prikupljanja znanja i iskustava na području udruživanja u poljoprivredi i povezivanja poljoprivrede i ruralnog turizma - sudjelovalo je ukupno 50 sudionika
- Nabavka opreme: drveni pokretni štand (40 komada) koji su dani na korištenje JLS-ovima kako bi se unaprijedila prodaja i promocija poljoprivrednih proizvođača s područja LAG-a; berač bobičastog voća – trenutno ga koriste potencijalni članovi zadruge poljoprivrednih proizvođača kako bi na taj način unaprijedili svoj rad
- Promocija poljoprivrednih proizvođača – izrađeno 400 kataloga proizvođača voća i povrća s područja LAG-a i izrada web stranice s interaktivnom kartom s označenim lokacijama i informacijama o proizvođačima
- Vidljivost” Izrada banera, prezentacijskog zida i 500 letaka u svrhu informiranja javnosti i vidljivosti projekta.

Prema LRS LAG-a Zrinska gora – Turopolje planirano je provođenje 4 mjere kojima se postižu sljedeći rezultati:

- Unaprijeđeni uvjeti poljoprivredne proizvodnje i prerade na području LAG-a Zrinska gora – Turopolje
- Poboļšana konkurentnost malih poljoprivrednih gospodarstava
- Unaprijeđena dostupnost osnovnih usluga za lokalno stanovništvo na području LAG-a

U skladu s tim planovima, LAG je proveo sve mjere kako je planirao.

6. ODGOVORI NA EVALUACIJSKA PITANJA

6.1. ZAJEDNIČKA EVALUACIJSKA PITANJA (ZEP)

Evaluacijska pitanja važan su element zajedničkog sustava za praćenje i evaluaciju ruralnog razvoja jer definiraju na što su usmjerene evaluacije u odnosu na ciljeve politike i pomažu u pokazivanju napretka, utjecaja, postignuća, učinkovitosti, djelotvornosti i relevantnosti politike ruralnog razvoja.

Evaluacijsko pitanje 1. (ZEP 4.) U kojoj su mjeri intervencije u okviru PRR-a pridonijele poboljšanju gospodarskih rezultata, restrukturiranju i modernizaciji gospodarstava kojima je dodijeljena potpora, posebno povećanjem njihova sudjelovanja na tržištu i diversifikacije poljoprivrednih aktivnosti?

Mjere koje se provode u okviru LRS mogu dodatno doprinositi drugim žarišnim područjima. Tako mjera 1.1.1. i 1.1.3 LRS direktno doprinosi žarišnom području 2A – Poboljšanje gospodarskih rezultata svih poljoprivrednih gospodarstava i olakšavanje restrukturiranja i modernizacije, osobito u cilju povećanja sudjelovanja u tržištu i tržišne usmjerenosti, kao i poljoprivredne diversifikacije.

Za potrebe izračuna pokazatelja postotka poljoprivrednih gospodarstava kojima je dodijeljena potpora uzeti ćemo u obzir projekte iz mjere 1.1.1 i 1.1.3. Svih 22 odabranih projekata iz Mjere 1.1.3. Potpora razvoju malih poljoprivrednih gospodarstava i 14 projekata iz Mjere 1.1.1. Restrukturiranje, modernizacija i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava. Ukupan broj projekata koji doprinose ovom žarišnom području je 36. Na području LAG-a je 2015. godine bilo 6 425 OPG-ova, što znači da je 0.56% dobilo potporu za modernizaciju poslovanja te restrukturiranje i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava. To je mali postotak, ali ne možemo sa sigurnošću znati koliki je broj aktivnih gospodarstava, odnosno onih koji se aktivno bave poljoprivredom.

Aktivnosti odabranih projekata iz dvije mjere koje doprinosi žarišnom području 2A provode se na ukupno 787,44 ha poljoprivredne površine, odnosno na 2,42% od ukupno 32 594 ha poljoprivrednog zemljišta na području LAG-a koje je bilo u korištenju u 2015. godini.

U prosjeku 22 poljoprivredna gospodarstva koji su korisnici Mjere 1.1.3 raspolaže s 4,97 ha poljoprivrednog zemljišta dok 14 poljoprivrednih gospodarstava koji su korisnici mjere 1.1.1 raspolaže u prosjeku s 48,43 ha poljoprivrednog zemljišta. Rezultati su zadovoljavajući jer je 2015. godine prosječna veličina parcele iznosila 0,78 ha te zbog toga mala zemljišta često nisu mogla generirati značajniju poljoprivrednu proizvodnju.

Prema vrsti uporabe poljoprivrednog zemljišta na području LAG-a Zrinska gora - Turopolje, najviše je oranica, livada i pašnjaka, a najviše zatraženih potpora 2015. godine, s obzirom na kulture, odnosilo se na kukuruz, livade, ugare, travnjake i pašnjake. Nažalost, unatoč pogodnim prirodnim karakteristikama za voćarstvo i povrtlarstvo, površina pod rasadnicima i voćnim vrstama ima jako malo, pa možemo zaključiti da na ovom području prevladava ratarstvo i kulture pogodne za ishranu stoke.

Projekti su vezani za razne sektore poljoprivredne proizvodnje: 19 projekata iz područja stočarstva, 8 projekata iz područja voćarstva, 2 projekta iz područja proizvodnje povrća te 7 projekata iz područja ratarstva.

Odgovor na evaluacijsko pitanje: Utjecaj mjera LRS na poboljšanje gospodarskih rezultata i restrukturiranje gospodarstva u ovoj fazi provedbe, ne možemo sa sigurnošću utvrditi, jer nije proteklo dovoljno vremena od završetka pojedinih ulaganja kako bi se navedene promjene mogle registrirati te pripisati utjecaju ulaganja iz LRS.

No, broj ugovorenih projekata ukazuje na povećanje udjela ulaganja u modernizaciju poslovanja kroz ulaganje u dugotrajnu imovinu te velik broj projekata koji se odnose na prioritetne sektore, što daje pozitivan učinak na modernizaciju poslovanja i dugoročne pozitivne učinke.

Glavni zaključak je kako je navedena mjera doprinijela unapređenju gospodarskog rezultata malih poljoprivrednih gospodarstava, ali i modernizaciji većih poljoprivrednih gospodarstava.

Evaluacijsko pitanje 2. (ZEP 6.) U kojoj su mjeri intervencije u okviru PRR-a pridonijele poboljšanju konkurentnosti primarnih proizvođača kojima je dodijeljena potpora njihovom boljom integracijom u poljoprivredno – prehrambeni lanac programima kvalitete, dodajući vrijednost poljoprivrednim proizvodima, promocijom lokalnih tržišta i kratkih lanca opskrbe te proizvođačkim grupama i međustrukovnim organizacijama?

LAG Zrinska gora – Turopolje je utvrdio da jedan projekt iz mjere 1.1.2 doprinosi žarišnom području 3A. Projektom se doprinosi povećanju vrijednosti proizvoda iz primarne poljoprivredne proizvodnje, za one kojima je prerada isključiva djelatnost (u ovom slučaju suhomesnati proizvodi). Ovim projektom doprinosi se povećanju konkurentnosti hrvatskih proizvoda te modernizaciju postojećih prerađivačkih kapaciteta.

Odgovor na evaluacijsko pitanje: Utjecaj mjere na rezultat LRS trenutno ne možemo sa sigurnošću utvrditi jer još projekt nije u potpunosti završen kako bi se navedene promjene mogle pripisati utjecaju ulaganja iz LRS. Ali, možemo znati da na našem prostoru gdje nema puno legaliziranih objekata za preradu doprinosimo modernizaciji prerađivačkih kapaciteta te povećanju konkurentnosti hrvatskih proizvoda, posebno na prostoru gdje je prerađivačka industrija nekad imala važnu ulogu u razvoju prostora.

Evaluacijsko pitanje 3. (ZEP 17.) U kojoj su mjeri intervencije u okviru PRR-a poduprle lokalni razvoj u ruralnim područjima?

Za Mjeru 2.1.1. LRS programiran je direktan doprinos žarišnom području 6B, a čiji pokazatelj je broj ruralnog stanovništva koji ima koristi od poboljšanih usluga / infrastrukture.

Sukladno navedenom u projektima kojima će se ulagati u pokretanje, poboljšanje ili proširenje lokalnih temeljnih usluga koristi od pruženih usluga i infrastrukture će imati ukupno 17 028 stanovnika LAG-a Zrinska gora – Turopolje.

Područje LAG-a Zrinska gora – Turopolje ima 93 493 stanovnika te uspoređujući udio stanovnika koji ima koristi od pruženih usluga / infrastrukture u odnosu na ukupno stanovništvo pokazatelj iznosi 18,21%.

Odgovor na evaluacijsko pitanje: U ovoj fazi provedbe LRS možemo zaključiti da su se poboljšale usluge i lokalna infrastruktura na području LAG-a uz povećan pristup za lokalno stanovništvo. To se posebno odnosi na mlađu populaciju obzirom da se 3 projekta odnose na rekonstrukciju i opremanje sportskih igrališta na kojima će sve više djece i mladih imati prilike dobiti kvalitetnije usluge te se u što većoj mjeri

baviti sportskim aktivnostima, 2 projekta se odnose na izgradnju dječjeg igrališta, te po jedan projekt vezan uz kulturu, turizam i društveni dom. Navedeno pozitivno utječe i na radno aktivno stanovništvo, koji su temelj održivog razvoja ruralnih područja i demografske obnove. U budućnosti navedeni projekti mogu stvoriti i dodatne mogućnosti zapošljavanja koje trenutno nisu planirane projektima.

7. ZAKLJUČAK

7.1. REZULTATI EVALUACIJE

Dobra provedba lokalne razvojne strategije neposredni je učinak primjene metode LEADER. Njezini dugoročniji učinci prvenstveno obuhvaćaju naučene lekcije na razini pojedinca i organizacije (izgradnja kapaciteta, razvoj vještina, izgradnja povjerenja, promjene u djelovanju lokalne zajednice i sl.) i koristi povezane s povećanim socijalnim kapitalom i boljim lokalnim upravljanjem.

Stoga evaluacijska analiza temeljena isključivo na kvantitativnom mjerenju nije dovoljno prikladna za donošenje konačnih zaključaka. U projektima, u okviru LRS, ne utvrđuju se očekivani učinci u pogledu upravljanja ili organizacijskog učenja. Nadalje, teško je mjeriti relevantne glavne čimbenike kao što su promjena uvjerenja i stupanj uzajamnog povjerenja. I na kraju, vrlo je teško odrediti vrstu srednjoročnih i dugoročnih učinaka te ih pripisati isključivo određenom projektu, s obzirom na to da subjekti u istom području istodobno dobivaju velik broj poticaja za suradnju i umrežavanje.

Proces ove *mid-term* evaluacije bio je kratak, a rezultati daju svojevrsni pregled situacije dosadašnje provedbe LRS. Proces praćenja i evaluacije LRS se nastavlja nastavno na ovu evaluaciju, a konačni rezultati provedbe LRS će biti prezentirani u *ex-post* evaluaciji. Evaluacija koja se provodi sredinom provedbenog razdoblja predstavlja priliku za poboljšanje provedbe LRS, ali i daje informacije o kvaliteti praćenja provedbe u cilju olakšavanja buduće *ex-post* evaluacije.

I u ovoj vrsti provedbe možemo vidjeti značajan napredak u svim pokazateljima te kroz sustav za praćenje i evaluaciju procijeniti relevantnost, djelotvornost, učinkovitost, utjecaj i održivost poduzetih intervencija na području koje pokriva LAG Zrinska gora – Turopolje.

U ocjeni **relevantnosti** ocjenjuje se primjerenost intervencijske logike u odnosu na utvrđene potrebe za područje LAG-a te primjerenost ciljeva i prioriteta u odnosu na potrebe korisnika.

Potrebe područja LAG-a Zrinska gora - Turopolje bile su velike, a sredstva za provedbu LRS relativno mala, pa su se ciljevi LRS fokusirali samo na nekoliko ključnih mjera/operacija iz PRR s multiplicirajućim efektom na održivu ruralnu ekonomiju. Prema ostvarenim podacima ciljevi i prioriteta bili su u skladu s potrebama korisnika. To se posebno odnosi na mala poljoprivredna gospodarstva za koje smo zaprimili najviše prijave.

Djelotvornost ocjenjuje koliko su učinkovito iskorištena uložena financijska sredstva s obzirom na postignute ishode i rezultate provedbe. Opis ciljeva LRS prikazan je kroz različite analize u prethodnim poglavljima, a temeljem odgovora na evaluacijska pitanja, u ovoj fazi zaključujemo da je provedba LRS bila djelotvorna. Provedba LRS podići će konkurentnost poljoprivrede i prerade uz poštivanje načela

održivog, pametnog i uključivog rasta, smanjiti ruralnu depopulaciju i povećati kvalitetu života te osigurati održivo upravljanje ruralnim razvojem kroz CLLD pristup.

Učinkovitost utvrđuje u kojoj mjeri je provedba Strategije ostvarila zadane vrijednosti ishoda, rezultata i učinaka. Postupkom evaluacije tijekom provedbe LRS utvrđeno je kako sam dokument velikim dijelom odražava još uvijek postojeće i realne razvojne potrebe područja LAG-a Zrinska gora - Turopolje, promatrajući s aspekta same strukture dokumenta i strateškog okvira s utvrđenim razvojnim ciljevima i prioritetima. Pokazatelji su utemeljeni na ciljevima LRS, u skladu s potrebama područja i logikom intervencije LRS. Dosljednost logike intervencije LRS potvrđena je odgovorima na evaluacijska pitanja te se na pitanje jesu li financirani projekti u skladu s potrebama područja LAG-a Zrinska gora - Turopolje, vrlo jasno može odgovoriti da jesu.

Utjecaj utvrđuje intenzitet i opseg promjena koje je provedba Strategije izvršila na lokalnu zajednicu. S obzirom da smo raspolagali s relativno malim financijskim sredstvima, utjecaj provedbe LRS neće biti velik, ali najveći broj projekata odnosi se na mala gospodarstva koja su jedan od važnih nosioca gospodarske djelatnosti na našem području te razvoj infrastrukture u cilju poboljšanja kvalitete života na ruralnim prostorima. Potrebe područja LAG-a Zrinska gora - Turopolje bile su velike, a sredstva za provedbu LRS relativno mala, pa su se ciljevi LRS fokusirali samo na nekoliko ključnih mjera/operacija iz PRR s multiplicirajućim efektom na održivu ruralnu ekonomiju.

Održivost – ocjenjuje vjerojatnost trajanja postignutih učinaka i nakon završetka provedbenog razdoblja. Učinci provođenja LRS LAG-a Zrinska gora – Turopolje trebali bi biti dugoročni. Financirani projekti su u skladu s potrebama LAG-a Zrinska gora – Turopolje te smatramo da će konkurentnost poljoprivrede i prerade uz poštivanje načela održivog, pametnog i uključivog rasta, smanjiti ruralnu depopulaciju i povećati kvalitetu života te osigurati održivo upravljanje ruralnim razvojem kroz CLLD pristup.

Svi dionici koji su sudjelovali u provedbi LRS, svatko na svoj način, doprinijeli su učinkovitosti rada LAG-a Zrinska gora - Turopolje i uspjehu provedbe LRS te u konačnici povećanju socijalnog kapitala, koji se smatra krajnjim učinkom provedbe LEADER pristupa.

Važan dio rada LAG-a Zrinska gora - Turopolje je Upravni odbor, odnosno njegovi članovi. To su osobe koje imaju ugled u zajednici i preuzeli su odgovornost za rad LAG-a, a njihov ugled doprinosi ugledu LAG-a. Stoga su važan dio rada LAG-a, njegove prepoznatljivosti i povjerenja lokalne zajednice. Također, važan dio su i naši članovi kojih trenutno ima preko 100. Sa svima ne uspijemo ostvariti komunikaciju te nisu svi jednako aktivni, ali su vrlo aktivni na Skupštinama te se odazivaju u velikom broju što nam omogućava rad te lakše donošenje odluka.

Treba naglasiti da postoji i dodana vrijednost LAG-a Zrinska gora – Turopolje, a to je socijalni kapital u lokalnim zajednicama. Čestim organiziranjem te vođenjem članova na sajmove doprinosimo razvoju socijalnog kapitala. Na taj način dolazi do povezivanja te razmjene iskustava na jednom mjestu. Također, druženje članova nakon organiziranih Skupština omogućuje upoznavanje s dionicama s različitih prostora našeg LAG-a te razmjenom znanja i iskustava uz proizvode lokalnih proizvođača. Studijska putovanja pružaju poseban doživljaj te u velikoj mjeri doprinosi povećanju socijalnog kapitala, a to omogućuje razmjenu iskustava te razvoju inovativnih proizvoda na području LAG-a Zrinska gora – Turopolje.

7.2. NALAZI I PREPORUKE

Preporuke evaluacije su prijedlozi čiji je cilj poboljšanje učinkovitosti i utjecaja LRS te revidiranje mjera te raspodjelu sredstava. Obzirom da smo imali malo prostora za prilagođavanje, odnosno kreiranje vlastitih mjera, preporuke ove evaluacije se odnose na poboljšanje u kreiranju novih mjera te izradu ex – post evaluacije.

NALAZI	PREPORUKE
Visok postotak odbijenih prijava na LAG Natječajima.	Prilikom raspisivanja sljedećeg natječaja, provesti osposobljavanje konzultanata i potencijalnih korisnika, kako pripremiti prijavu projekta s naglaskom na najčešće pogreške u prošlom natječaju.
Nedostaju podaci o praćenju povećanja poljoprivredne proizvodnje nakon provedbe projekta.	U tablicu Kriteriji odabira prijava projekata, osim podatka ekonomska veličina (SO) kod prijave na natječaj, dodati ekonomska veličina (SO) nakon provedbe projekta.